

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Retsstaten : Et radioforedrag

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1950

Emne:Program, partiprogram, partiprogrammer

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Kommentar: Et optryk af Severin Christensens radiotale fra 1930

Relateret:

Relateret:

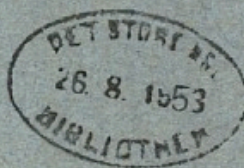
Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Ret 19507

4. Oplag.

Retsstaten

Et radioforedrag af
kommunelæge
Severin Christensen

Udgivet af
Danmarks Retsforbund
1950

Danmarks Retsforbund

vil paa Folkestyrets Grund arbejde paa i alle Forhold at gøre vort Land til en Retsstat, bygget paa de grundlæggende Principper: *Lige Ret for alle og Personlig Frihed for den enkelte* inden for den Grænse, der sikrer andre en tilsvarende Frihed.

Retsforbundet bekæmper derfor alle Særrettigheder og Monopoler, opnaaet ved Lovgivning, Penge eller Organisationsmagt, og vil, idet der iøvrigt henvises til Forbundets Program, i første Række arbejde for følgende:

1. Lige Ret for alle til Fædrelandets Jord og Erhvervsmuligheder ved fuld Gennemførelse af Grundskyldsprincippet: *Den enkelte Borger skylder de øvrige Godtgørelse for den Del af den fælles Grundværdi, som han beslaglægger til privat Brug.* Jorden forrentes derved til Samfundet. Ved Gennemførelsen tages det fornødne Hensyn til Grundbesiddernes Gæld. Samtidig afvikles Beskatningen paa Arbejde, Omsætning og Forbrug.
2. Ophævelse af den saakaldte Planøkonomi, der ved monopoldannende Toldbeskyttelse, Valutarestriktioner eller andre Midler giver Særfordele til enkelte Erhverv paa alles Bekostning og ved det voksende Kontorstyre er en Fare for Folkestyret.
3. En sund offentlig Økonomi efter Princippet, at Udgifterne skal rette sig efter Indtægterne.

(Blad venligst om til 3. Omslagsside)

Retsstaten

Dette optryk af Severin Christensens radiotale fra 1930 skal medvirke til at sprede kendskabet til en af Retsforbundets foregangsmænd og samtidig understrege, at retningslinierne for Retsforbundets arbejde i dag er de samme som dengang.

Retsstaten

Tiden efter 1918.

Den Krig, som skulde gøre Ende paa Krigen, er afløst af en Fredstilstand, der ser saadan ud: Alene i Europa er der nu 38 Toldmure i Stedet for 26 før Krigen, og deres samlede Længde er øget med 7000 km. Samtidig vokser de bravt i Højden. I Génève holdes de skønneste Frihandels-taler, og de samme Statsmænd skynder sig hjem for at forhøje Toldsatserne, selv paa de nødvendigs-te Levnedsmidler. De militære Rustninger fortsæt-tes overalt og er flere Steder i stærk Stigning.

Og selv om Konferencen i London skulde med-føre nogen Reduktion af de *tre* Staters Søstyrker, er Spændingen mellem de to andre blevet saa me-get stærkere. Mussolinis Blad skrev ved Konferen-cens Slutning: »Hermed er Grunden lagt til en ny Krig«.

Fjern Krigenes Aarsager!

Men i det hele taget: at indlede Arbejdet for Verdensfreden med at nedruste er jo at begynde

ved den gale Ende. Tager man Kæppene fra en Flok stridslystne Drengene, skal de nok finde paa noget andet at slaas med, selv om det blir de bare Næver. Hvad det gælder om er at finde *Aarsagerne* til Slagsmaalene og fjerne dem. Kun derved kan Krige forebygges. Saa længe Staterne undertrykker Individernes Ret til uhindret at handle med hvem de vil, ogsaa i Udlandet, og til at leve deres personlige, nationale og kulturelle Liv som de finder for godt — saalænge vil der ogsaa findes Mennesker, som *ikke* vil købe Freden paa Bekostning af Retten.

Individets Undertrykkelse.

Og her er det, at vi Tilhængere af Retsstatsideen paastaar og vil paatage os at bevise, at denne Undertrykkelse af Individet aldrig er sket saa grundigt og systematisk som under det parlamentariske Styre. Demokratiet, som oprindeligt havde den ærefulde Opgave at beskytte Folket imod Skatteopkrævernes og Kongernes Vilkaarlighed, havde allerede før Krigen udviklet sig til et absolut Flertalsdiktatur med ubegrænset Magt. Enten det vil eller ej maa det derfor bære det fulde og direkte Ansvar for de Lidelser, der paaførtes Folkene med og efter Verdenskrigen. Og hvis det ikke kan ændres til et virkeligt folkeligt Selvstyre med Frihed for Mindretal og Individet, vil det uvægerligt føre os henimod den næste Krig.

De fleste af de krigsførende Stater *havde* jo demokratiske Forfatninger med fuldt udviklet saakaldet Folkestyret. I Kraft af dette enevældige Flertalsstyre opretholdtes et Netværk af Toldmure,

der skabte gensidig Mistænksomhed. En Frugt af samme Folkestyre var den tvungne Værnepligt, der tillod at mobilisere saa store Millionhære, som det ikke havde været muligt for nogen enevældig Konge eller Kejser. I Kraft af det samme Styre kunde man brandskatte Folkene til Gunst for Kri- gen efter en hidtil uhørt Maalestok; og da Kri- gen var forbi, kunde man ugenert forfalske de Penge, et godtroende Publikum havde laant, til hvem? Ja, til Fædrelandet bildte man dem ind. Men da Laanet skulde indfries, var Fædrelandet borte — tilbage stod nogle Ministre med tomme Lommer, men Ministre har som bekendt aldrig Ansvar for Huller i Lommerne.

— *men glemte at afgrænse Styreomraadet.*

Parlamentarismens Indførelse i sin Tid betød jo blot en anden Fordeling af Magten. Man skif- tede Styreform, men glemte at afgrænse Styreom- raadet. Det var ikke Individet, der kom til at styre sit eget, det var Flertallet, der fik ubegrænset Magt til ogsaa at styre Individets egne Sager. Net- op ubegrænset. Naar f. Eks. vor Grundlov taler om Ejendomsrettens Ukrænkelighed, betyder det kun, at Staten ikke direkte maa konfiskere den en- kelte Borgers Lommeur eller Overfrakke, men den maa gerne fratage ham saa meget den vil i Skat- ter. Ret og Retfærdighed er noget, der kan stem- mes om; Flertallet afgør det, men man kunde jo lige saa godt lade et Flertal bestemme, hvor stor Vinkelsummen er i en Trekant. At overdrage til den udøvende Magt selv at sætte Grænse for sin Virksomhed og sine Krav er endnu værre end at

lade sin Skræder bestemme, om man skal have nyt Tøj.

Hvis man fortalte en Maanebeboer om dette System, vilde han sikkert spørge: men saa har I vel nu efter Krigen sørget for hurtigst muligt at afskaffe et Styre, der i den Grad har undertrykt Individets personlige og økonomiske Frihed? — Vi maa beskæmmende svare: nej, ikke blot det, men vi giver for hver Dag Flertallet mere og mere Magt til at beskære vor Frihed, blande sig i vore Erhvervsforhold og til at forringe vort Arbejdsudbytte ved Brandskatning. Det, vore politiske Valg gaar ud paa, er at vinde Flertal for derved at faa Raaderet over Borgernes Velstand, som saa deles ud efter Partiinteresser.

Lovgivningsmagten er ikke som ventet blevet en Støtte for Borgernes frie Adgang til ved Arbejde at skabe sig Velstand og *faa Lov til at beholde den*, men er tværtimod ved sine Indgreb overfor Erhverv og Produktion blevet Hovedaarsag til de sørgelige sociale Tilstande, vi saa godt kender: Stilstand i Erhvervslivet, Arbejdsløshed, Bolignød og Fattigdom.

Ejendomsretten.

Hvad Ejendomsretten angaar, er vi ganske ude at svømme: spørg en hvilken som helst Politiker fra et af vore klassiske 4 Partier; naar Borgerne i Høbro f. Eks. i Øjeblikket skal betale ca. 21 pCt. i Indkomstskat, hvad hindrer saa egentlig Byens Fædre i at gaa videre op til 25 pCt. eller 50 pCt.? Man vil ikke faa andet Svar end: det vil ikke være *praktisk*, for saa flytter de store Indtægter

andetsteds hen, eller ogsaa beklager man det *kedelige* i, at der i en By som Horsens ifjor er foretaget 20,000 Udpantninger for Skat. Ja, unægtelig ser det ikke godt ud; men at der skulde findes en moralsk Ejendomsret i Form af ubetinget Raadighed over ens egen Person, ens Tid, ens materielle Ejendele, anerkender det nuværende System aldeles ikke.

Et af de mest anvendte Slagord i den politiske Kamp er: »Retten til det fulde Udbytte af ens eget Arbejde«, da Arbejdet er Kilden til al Rigdom. Det anvendes oftest af vore Politikere paa venstre Fløj, Socialdemokraterne. Et andet Slagord, »Ejendomsrettens Ukrænkelighed« bruges med Forkærlighed af vore konservative Politikere.

Men i Virkeligheden er Ejendomsretten aldrig blevet respekteret i det politiske Liv, — ikke fra nogen Side. For Politikerne er det en Skueret, der kan betragtes i Grundlovens Guldskrin, men ikke er til praktisk Brug.

Hvad Retsstaten betyder.

Og her kan jeg saa springe lige ind i Centrum af vort Emne med den Erklæring: at *Retsstaten* betyder dette ene og intetsomhelst andet end at *Statens Opgave skal begrænses til at være Ejendomsrettens Beskytter*. Og Staten skal ikke blot beskytte Borgernes indbyrdes Rettigheder, men ogsaa deres Ret overfor selve Staten. Eller rettere sagt, den skal tilintetgøre sig selv som særlig Fordringshaver. Retsstaten anerkender ikke et Fler-tals Ret til mere end dette ene: at tildele *Enhver sit*. Og med »Enhver sit« menes, at enhver har

Ret til fuldt Vederlag for sit Arbejde og til at beholde det ubeskaaret af alle Politikernes Skatter og Afgifter. Paa den *anden* Side er der ingen, som har nogen Særret eller Fortrinsret til de Naturværdier, som ikke er arbejdsskabte, de tilhører alle i Fællesskabet.

Vi sætter altsaa som Retsstatens Maal intet mindre end det *at genrejse og sikre Ejendomsretten i vort Samfund*. Og vi vil gerne begrunde dette nærmere overfor vore Medborgere baade til venstre og til højre.

Det, at vi ønsker, at den frie Konkurrence skal kunne udfolde sig frit, naar den blot ikke forfordeler nogen, har forledt baade Radikale og Socialdemokrater til at paastaa, at i Grunden er Retsstatsbevægelsen kun en Genoplivelse af den gamle Liberalisme, Manchesterskolen, der holdt paa, at Staten blot skulde være en Slags Natvægter, der lod fem være lige. Staten skulde passivt se paa, om alle førte Krig mod alle og være lige glad, om Fanden tog den bageste. Men denne Fremstilling af Retsstaten er netop saa forvrænget, som man kan vente det i den politiske Agitations Tidsalder. Nej, vi vil ikke gøre Gammel-liberalismens Fejl om igen, vi vil netop tage saa kraftigt fat, som Folket tillader os det. De direkte Skatter tynger gennemsnitlig hvert Menneske i Danmark med 121 Kr. aarlig, de indirekte med 113 Kr. Og ikke mindst de sidste vender den tunge Ende nedad, mod Smaafolk.

Grundskyld.

Alle disse Skatter vil vi afskaffe. Men dertil kommer det vigtigste, nemlig vort Krav om, at Folkets Fælleseje skal tilbage til sine rette Ejere, selve Folket; idet enhver, der vil bruge et Areal af den danske Jord og udelukke andre, maa skadeløsholde de øvrige Borgere for denne Særfordel ved at svare fuld Grundskyld eller Lejeafgift. Denne Sum tilhører da alle Borgere i lige Grad og skal udbetales til dem, efter at de faa nødvendige Udgifter til Stat og Kommune er fradragne.

Retsstaten lader altsaa *ikke* fem være lige, den griber netop kraftigt ind for at hindre Forurettelser. Den ophæver ikke Konkurrencen, men den stiller de konkurrerende Borgere saa lige i Starten som det er muligt ved en socialpolitisk Ordning. Der bliver ingen anden Ulighed tilbage end den, der følger af Ulighed i Flid og Dygtighed, med et Ord i de ydede Præstationer, og denne Ulighed er ikke blot retfærdig, men uundværlig. Enhver Sportsmand véd det. Den gamle Liberalisme derimod hindrede en virkelig Konkurrence ved at give Monopolhaverne en Mængde Points forud.

Paa den nævnte Maade vil Ejendomsretten altsaa fuldtud sikres i Retsstaten, og der er ikke Tvivl om, at hvis Arbejderstanden blot opnaar sin fulde Ejendomsret baade til Naturrigdommen og til sit Arbejdes Frugter, kan de andre Krav paa Samfundet sløjfes. Det er langt værdifuldere end hele den lange Række af sociale Forsørgslove, selv om disse var nødvendige, saalænge Ejendomsretten nægtedes. Det er saa langt fra, at de sociale onder affødes af *Ejendommens* princip, at de me-

get mere skyldes det modsatte Princip, *Plyndringen*. Men det gælder blot om at regne ud, hvem det *er*, der plyndrer *Folket*.

Ejendomsrettens sande Vogtere.

Hvad vore Medborgere til højre angaar, saa har de konservative jo næsten forbeholdt sig som Speciale, at det var dem, der var Ejendomsrettens sande Vogtere. Den nøgne Kendsgerning er, at under de skiftende Regeringer har de offentlige Budgetter naaet en Sum af 6—700 Millioner aarlig, hvad der er ensbetydende med, at det offentlige gennem sin Beskatning har taget en Prioritet af 12 Milliarder i vore faste Ejendomme og Formuer, i vor daglige Arbejdskraft, vort Forbrug, vore omsætninger o.s.v. Tyder *det* paa særlig Respekt for Ejendomsretten? — Retsmoralen hævder, at der *er* denne bestemte Grænse mellem arbejdsskabte Værdier og Naturværdier, at de første er ukrænkeligt Privateje og de sidste Fælleseje. Men de konservative anerkender ingen af Delene.

Misforstaaelser og Svar.

Det er naturligvis vort Krav om Grundrentens Fordeling, der fremkalder Beskyldninger imod os for Ejendomsrettens Tilsidesættelse. Der foreligger her angaaende vor Fremgangsmaade forskellige Misforstaaelser, som jeg gerne vilde opklare.

Den Grundejer, som har de tre Fjerdedele af sin Ejendom prioriteret til Kreditforeninger eller til private, og som *desuden* NB. maa betale en

Mængde Skatter og Afgifter, kan man egentlig sige, at han i højere Grad er Ejer af sin Ejendom end ham, der efter vor Plan maa udrede Prioritetsrenten til den offentlige Kasse, imod at han til Gengæld slipper af med alle Skatter?

— Nej, det er komplet umuligt at opretholde denne Paastand, naar Overgangen tilmed foretages uden nogen Forfordeling af de nuværende Ejere.

Som man vil have lagt Mærke til, har Retsforbundet paa Rigsdagen taget bestemt Afstand fra de Tvangs- Expropriationer af Jord fra private til private, som er foreslaaet af den radikal-socialistiske Regering. Vi paastaar, at slige vilkaarlige Indgreb er en meget daarlig Udvej, der kun kan forsvares, hvis de bedre Udveje afvises, og vi betragter den kommunistiske Tendens i disse Lovforslag som et alvorligt memento til de Befolkingsklasser, der modsætter sig enhver retfærdig Ordning af Fællesejendommen.

»Ja, Retsforbundets Standpunkt hertil er meget prisværdigt,« siger de konservative, »men hvad hjælper det, at I ikke vil ekspropriere Jorden, naar I vil ekspropriere Grundværdierne i Stedet for?«

Da denne Paastand atter og atter gentages, nødes vi til at ramme en Pæl igennem den: Lige fra Retsforbundets Dannelse har vi udtrykkelig taget Afstand fra den Tanke at lade de nuværende Grundejere betale Gildet ved en Overgang til retfærdigere Tilstande. Vi hævder nemlig, at ved den kommende Overgang fra Skat til Skyld bør der ikke gøres Forskel paa den Mand, der har anbragt sin Kapital i Jord og ham, der har an-

bragt den i løs Ejendom. Jordejerne kan ikke gøres encansvarlige for den bestaaende Uret. Derfor skal den nuværende Gundejer ikke være Genstand for Vilkaarlighed. Altsaa maa det Kapitaltab, han lider ved, at det offentlige opkræver Grundrente, udlignes paa den samlede private Formue, saaledes at alle Formuer stilles ens.

En saadan Udligning er saa meget retfærdigere, som den private Formue jo samtidig befries for alle Skatter, og det er et simpelt Regnestykke, at disse Skatter allerede nu formindsker Formueejers Indtægter med større Beløb end det nævnte Afdrag vil udgøre.

Naar dette er sket paa forsvarlig Maade og alle Skatter fjernede, vil Ejendomsbesidderen være fuldt saa betrygget i sin Ejendom som nu; han er gunstigere stillet med Hensyn til Indfrielsen af sine Prioriteter. Han vil kort sagt blive *mere* Ejer af sin Gaard end nu — thi det er dog Netto-udbyttet det kammer an paa. Han kan købe, kan sælge hele Ejendommen eller Dele deraf; beholde saa meget han vil og saa længe han vil, testamentere den bort — alt efter eget frie Valg. Ingen kan mod hans Vilje ekspropriere en Kvadrattomme til privat Formaal. Kort sagt en mere effektiv Beskyttelse af Ejendomsretten kan næppe tænkes, især naar man husker, at al arbejdsskabt Indtægt er skattefri, og at han kan faa Varer indført toldfrit. At sammenligne denne Ejendomsform med Statsfæste er derfor ganske misvisende. — —

Det eneste Værn — et fast Princip!

Efter disse Oplysninger vil vi gerne spørge vore konservative Medborgere, om det er dem eller os, der er Ejendomsrettens Forsvarere. Der vil i kommende Tider rettes alvorlige Angreb paa Ejendomsretten, vi behøver ikke at pege paa Rusland som Skræmmebillede; de Tilløb, vi selv har haft i Ekspropriationsforslag, Indgrebene i Erhvervslivet ved den saakaldte Trustlov o.s.v. er Forvarsler, som taler tydeligt nok. Et særligt grelt Eksempel fra den seneste Tid er Forslaget om, at Sukkerroedyrkerne, altsaa Ejerne af Danmarks fedeste Jord, skal modtage Tilskud fra alle Skatteyderne. Vi i Retsforbundet tilraader derfor alle konservative at søge sig et fast Stade, hvis Stormen skal rides af; og vi paastaar, at der findes intet andet end dette at tildele *Enhver* sit efter retsmoralske Principper. Det er det eneste Værn mod et Kaos, der vil slynge besiddende og besiddelsesløse ned i den samme Afgrund. Der maa afgørende brydes med det løsagtige Princip, at et Flertal kan fordele Formue og Ejendom efter Hensigtsmæssighed eller Godgørenhedshensyn. Da det var de velhavende Erhverv, der i sin Tid begyndte at kræve ind paa Finansloven, kan man ikke undres over, at de trængende bagefter kræver *deres* Part. Det er Kommunisme ganske vist; men det var de rige, der begyndte Plyndringen, og nu er det ikke let at gøre op med Systemet.

Grundtvig var allerede paa det rene med, at den Slags Lovgivning, der gaar ud paa at tage fra nogle for at give til andre ikke just betyder Respekt for Ejendomsretten. Han siger: »Her un-

der aabner man Døren for al mulig Vilkaarlighed, gør al Ejendom usikker, kvæler Virksomheden og forarmer alle, *undtagen Rævne*, der staar for Styret og glemmer vist ikke sig selv.« — Jeg er glad over, at denne sidste Passus om Ræven kun er et Citat — og at Udtalelsen er over 100 Aar gammel.

Retsstaten og det nuværende System.

I Retsstaten, hvor de offentlige Indtægter er indskrænkede til et Minimum, kan Grundskylden opkræves med ganske ringe Bekostning og uden Anvendelse af den kendte nærgaaende Undersøgelse. Det nuværende Fordelingssystem lader Pengene vandre fra den ene Lomme til den anden; men der tabes saa kedeligt meget paa Vejen. I Retsstaten vil man slippe for det alt opslugende Bureaukrati, der snylter paa Samfundslegemet, man vil befries for alle de Hindringer, der gennem alle Slags Afgifter hæmmer den frie Omsætning og Arbejdets frie Udfoldelse.

Statens Opgave.

Om *Retsstatens Opgave* vil jeg kortelig anføre følgende: Medens den nuværende Stat afholder Udgifter til mangfoldige Særinteresser, som Skatteyderne ikke har den mindste Pligt at bidrage til (f. Eks. Teatre, Forfattere, hvis Bøger man ikke gider læse, Gymnastik, Journalisters og Præsters Rejser o.s.v. i det uendelige), kan der i Retsstaten kun afholdes Udgifter til saadanne Formaal, som alle Borgerne er principielt lige interesserede

i, og som nødvendigvis maa være offentlige Anliggender, da enhver Ordning ellers vilde blive umuligt, f. Eks. Retsvæsenet.

Statens Opgave er simpelthen at værne Borger-nes Frihed og Ejendomsret, holde Hævd over Skellene mellem dit og mit og mellem offentligt og privat. Det er besynderligt, at den mystiske Tilbedelse af »Staten« som en Person, især udøves af vore mest rationalistiske og radikale Hoveder (clarté-hoveder havde jeg nær sagt). Staten er skabt af Mennesker og kan derfor ikke have nogen Overhøjhedsret *over* Menneskene. Det er ikke mellem Menneske og Stat, at Spørgsmaalet om Ret og Skyldighed opstaar, det er mellem Menneskene indbyrdes. Det drejer sig ikke om at bestemme de Rettigheder, som *Samfundet* har overfor *Menneskene*, med de gensidige Rettigheder og Pligter, som Samvirket skaber mellem Menneskene indbyrdes, der er de eneste virkelige Væsner, altsaa de eneste muligt Indehavere af en Ret eller en Pligt. Naar Lovgivningen først sætter sig i den Positur, at han tror, at kunne raade over Menneskers Tid, Arbejde og Omsætninger, lutter Ting, der er *Ejendom*, er der da nogen, som kan føle sig sikret i sin Tilværelse, sikker paa hvad Morgendagen kan bringe? Formaålet skal jo være at skaffe alle samme Velvære, men Følgen af Systemet bliver at nedsænke alle i den samme Fattigdom.

De virkelige Fællesopgaver.

Statens Opgaver maa derfor indskrænkes til et ordnet *Retsvæsen*, saa Borgerne kan leve og virke betryggede mod Overgreb og forbryderiske Hand-

linger baade fra Individernes og fra det offentliges Side. *Retsplejen* maa være gratis, da det er urimeligt, at man skal betale for at faa sin Ret eller af Fattigdom give Afkald paa den.

Fængslerne skal i stor Udstrækning omdannes til Arbejdsanstalter, og Straffen skal væsentlig bestaa i Vederlag til den ved Forbrydelsen krænkede.

Samfundets *Pengevæsen* maa lægges i Hænderne paa en Rigsbank, som i Modsætning til den danske Nationalbank altid maa garantere, at Omsætningsmidlerne beholder deres Paalydendes Værdi, og saaledes at hele Overskuddet ved Driften indgaar i Fælleskassen. Professor Ohlin har herom nylig sagt: »I Sammenligning med de 22 Mill. Kr., som den svenske Rigsbank tjente til Staten i 1929 ser den halvanden Million, som den danske Stat faar af Nationalbanken, ud af meget lidt.«

Endnu maa som offentligt Anliggende nævnes *Sundhedsvæsenet*; Omsorgen for Samfundets Invalider og en god *Vej- og Færdselsordning*; thi enhver Ejendomsret vilde være illusorisk, hvis Adgangen til frit Samkvem var spærret. Disse Opgaver saavel som Politi- og Brandvæsen maatte naturligt tilfalde Kommunerne, hvis Selvstændighed maa udvides og sikres.

Sikring af Vælgerens Ret.

Indskrænkes Statens Opgave til disse virkelige Fællesopgaver, faar den demokratiske Styreform dèr sin eneste Berettigelse. Jeg beder fastholdt, at vor Kritik af Demokratiet ikke gælder Flertals-

styre i al Almindelighed, den gælder kun Nutidens Bestræbelser for at gøre Flertalsstyret enevældigt. Det er *Flertallets Diktatur*, vi opponerer imod, thi Demokratiet underminerer sin egen Berettigelse, naar det giver Flertalsbeslutninger ubegrænset Magt til at skalte og valte. Hvis det derimod drejer sig om Opgaver, som *alle* Medborgere har lige Ret til at være medraadige over, altsaa netop om dem, vi lige har nævnt som Statens *Fællesopgaver*, da er der selvfølgelig ingen anden Afgørelse mulig end Flertallets. Men saa bør ogsaa enhver Vælger frit kunne lægge sit Lod i Vægtskaalen uhæmmet af Partibestyrelsernes Magt og af geografiske Grænser. Og Retsforbundets Program gaar nu netop ud paa at sikre Vælgerens Ret i begge disse Henseender. Ved Indførelse af det, vi kalder *fri Valgret*, sikres der ham den friest mulige Brug af sin Stemme, saa han kan give den til den Mand eller Kvinde i hele Landet, han til enhver Tid ønsker sig repræsenteret af. Og Rigsdagsmandens Indflydelse i Rigsdagen skal afvejes nøjagtig efter det Antal Vælgerstemmer, han repræsenterer.

Arbejdets Ret.

Ser man nøjere til, hvad denne Ordning betyder, vil man opdage, at det er *Arbejdets Ret*, der er Kærnen i vort Program. Arbejdets Ret er: først og fremmest at befries for Beskatningens Udsugelser. Og naar vi, efter at have fjernet Skatterne, i Stedet for opkræver en Grundskyld, maa denne Sum overgives *direkte* til de rette Ejere, nemlig alle Borgerne, efter at de nødtørftige offentlige

Udgifter, som Grundloven har fastlagt, er fradraget. Det er nemlig Folkets d.v.s. Borgernes Ejendom, ikke Statens. Vi vil ikke igen have en Samling Politikere, der siger sig at handle paa Statens Vegne, til at disponere over vore egne Penge. Derfor er det med rette sagt, at et byrdefuldt Budget og Folkefrihed er uforenelige. Da Retsstatens Budget er meget lille, vil der saaledes blive et anseeligt aarligt Overskud til hver Borger. Enhver vil derefter med Lethed kunne forsikre sig selv mod Sygdom, Alderdom o.s.v.

De samme Penge, som Borgeren nu tvinges til at aflevere paa Skattekontoret, vil han frivilligt kunne anbringe i en Forsikringsanstalt, og knap med saa surt et Ansigt.

Ogsaa *Kapitalens* Herredømme vil da være brudt, thi naar de besiddende ikke længere har Rygstød i Jordmonopolet, vil de ingen Overmagt have overfor Arbejdet, de vil ikke længere kunne *dikttere* Arbejdslønnen. Arbejdsløshedens stadige Trusel vil blive bortmanet under disse sociale Forhold. Erhvervslivet faar de billigst tænkelige Produktionsvilkaar, naar man opnaar Frihed for offentlig Belastning og Indgreb, og Hjemmemarkedet bliver købedygtigt.

Den nuværende sociale Understøttelseslovgivning.

Hvad den nuværende sociale Understøttelseslovgivning angaar, da er det Retsforbundets faste Hensigt, at den *ikke* under de nuværende Forhold maa forringes. Der vil ikke blive rørt hverken ved Aldersrente eller Sygeforsikring før det har vist

sig, ikke blot i Teorien, *men i Praxis*, at enhver, der vil, kan hjælpe sig selv meget *bedre*, end det offentlige nu kan hjælpe ham. Saalænge de herskende politiske Partier ikke vil fjerne Ondet radikalt, *maa* Bøderne derfor betales i Form af de mægtige sociale Udgifter.

Stat og Samfund.

Mange vil vistnok tænke, at under et saa simpelt Regeringssystem som ovenfor skitseret, vil Samfundet blive trist og dødt. Hvad skal der blive af det storartede politiske Liv? Hvad skal vi bruge alle vore Statsmænd til? Ja, jeg er bange for, at her virkelig er et Sted, hvor der vil opstaa Arbejdsløshed. Selv Rigsdagen, som især vilde faa til Opgave at simplificere hele Lovgivningen og Lovbøgerne, vilde ikke længere ved dramatiske Kampe tilfredsstille Publikums Sensationslyst. Aldrig mere vilde man fra Tilhørerlogen tilraabe det høje Ting: en ren Cirkusforestilling!

Men Frygten for at Livet i Retsstaten skulde blive trist og monotont kommer af den Forestilling, at Regering og Samfund er en og samme Ting. Det er en ganske falsk Forestilling. Man fratager jo ikke Borgerne Initiativet til nogetsomhelst, fordi man indskrænker Statsmagten til at sørge for Retfærdighedens Overholdelse. Tværtimod, hvorfor skulde Borgerne ikke netop da kunne planlægge kooperative Foretagender i det uendelige og danne Selskaber af enhver Slags for Velgørenhed, Industri, Agerdyrkning, Religion, Videnskab o.s.v. Retsstatens Maal er jo ikke at trykke alle ned paa et usselt Proletarplan som i Sovjet-

Rusland, men at give alle Borgere Mulighed for at blive Kapitalister. Det er nemlig den bedste Maade at bekæmpe »Kapitalen« paa. I Stedet for »Statens Ejendomsret til Kapitalen«, som Arbejderne nu kræver i misforstaaet Ærbødighed for det mystiske Væsen, Staten, skal vort Maal være »Folkets Ejendomsret til Kapitalen«.

Øget Produktion.

I Amerika er der særlig efter Krigen en Udvikling i Gang med at fordele Aktier paa et meget større Antal Hænder end før, og denne Tilvækst af smaa Aktionærer skyldes maaltbevidst Politik baade fra Selskabernes og fra Fagforeningernes Side. Bell Telefon Kompagniet f. Eks. har faaet 62,000 af sine Funktionærer til Aktieejere; paa lignende Maade flere Jernbaneselskaber, og nogle af de store Truster. Desuden bestræber Fagforeningerne sig for at finde nye Veje til organiseret Samarbejde med Forretningsledelsen, og adskillige af disse Forsøg er ubetinget kronede med Held.

Det synes, som om de amerikanske Fagforeninger bedre end de europæiske har forstaaet, at Produktionens Forøgelse betyder Forøgelse af, hvad der er til Deling. De stiller sig kritisk til Socialismen, hvis denne betyder Statens Overtagelse af al Ejendom og Ledelse af Bedrifterne. Den amerikanske Arbejderklasse tror paa, at der kan skabes en virkelig Fællesinteresse mellem Arbejde og Kapital ved denne Spredning af Aktiemassen til Funktionærer og Arbejdere og de forskellige Former for Samarbejde. Industriel Uro vil afværges derved, at Arbejderne faar Interesse ligesaavel for Dividen-

derne som for Lønningerne, og den Dag imødeses, da enhver Arbejder vil være en Kapitalist. I Ly af denne Sikkerhed vil der hurtigt samle sig Kapitaler. Disses hurtige Formerelse vil igen blive Aarsag til Arbejdets Stigen i Værdi. De arbejdende Klassers Maal er selv at blive Kapitalister; de vil selv bidrage til at danne nye Kapitaler; de vil blive mere uafhængige, og de vil kunne forene sig for at grunde Foretagender for egen Regning.

Naa, endnu er den Dag ikke oprundet, og der er maaske langt igen, men det er indlysende, at hvis alle Monopoler, alle Forrettigheder til Landets Naturværdier fjernes, og al direkte og indirekte Skat ophævedes, saaledes som Retsforbundet foreslaar det, vilde denne Udvikling henimod frie, velhavende, selvhjulpne Borgere fremskyndes umaadeligt.

Hovedsagen.

Retsstaten — en Kulturopgave.

Naar man nu til Slut vil overveje Følgerne af Retsstatens Indførelse, springer de *materielle* Fremskridt stærkt i Øjnene. Og alligevel er det ikke det, der for os er Hovedsagen. Vi vilde ikke hellige denne Sag saa megen Tid og saa mange Kræfter, dersom den ikke stod for os som en Kulturopgave, som en Sag, af den største Betydning for det personlige Aandsliv.

Og selv om det ser ud, som om vi har Strømmen imod os i Øjeblikket, og Tvangsorganisation

og Statsforsorg er det trætte Vesterlands Ideal og Tilflugt, saa tror vi paa, at vi har Fremtiden for os, og at vor Kamp for Individets Selvstændighed og for dets frie Sammenslutninger er den eneste Vej til at forny vor Kultur og at undgaa *den Untergang des Abendlandes*.

Retsstaten vil sondre mellem privat og offentligt.

Moderne Politik er selv i sin bedste Form et uoverkommeligt Sammensurium af privat og offentligt, der paatvinges enhver af os. Det moderne Menneskes Ansvarsfølelse angribes i sin Rod, fordi den forflygtiges; bl. a. ved Misbrug af Ordet Solidaritet. Solidaritet, der betyder: Broderfølelse og frivilligt Offer, kommer altfor let til at betyde: Fordelene for mig og Besværlighederne for de andre, og begge Dele ved Tvang.

Retsstaten vil søge at rense ud her ved at sondre mellem privat og offentligt og stille hver Ting paa sin Plads. Den vil genoprette Privatlivets Ukrænkelighed og Frihed. Den vil igen gøre Individet til et oprejst Væsen. Den vil adle ham med Ansvarsbevidsthed og genskabe hans Menneskeværdighed, der bestaar i Friheden til selv at vælge og vurdere. Retsmoralen drømmer ikke om at skabe et Paradis paa Jorden; det er Jorden slet ikke indrettet til, ikke engang om at gøre Menneskene lykkelige, det maa hvert Menneske selv besørge. Men hvis det i denne Tid er tilladt at tale om Sjælen, kan vi udtrykke os saaledes: Det, vi haaber at naa, er blot at frigøre saa mange Menneskesjæle som mulig, tilrettelægge Sam-

fundsforholdene saaledes, at ingen Menneskesjæl med Fremdrift i sig behøver at forkrøbles, men at de alle kan faa Frihed i Vingestrækket, Mulighed for at udfolde deres Evner og nyde Glæden ved at frembringe og yde frit. Vi vil fri dem ud af det Komplot, som nu i Statens Navn udøver Godgørenhed ved at tage fra den ene og give til den anden, et Vrægebillede af Godgørenhed og af Kristendom, som kun tjener til at kvæle de naturlige Følelser for Næsten, for de syge og fattige, som er det fribaarne Menneskes Ære. Ingen Menneskeværdighed kan forenes med at lægge mine Opgaver og mit Ansvar over paa andre.

Vort Slægtleds Mennesker har Frihed af Navn, men den ufries Holdning. Men hvad er *Frihed*: Ret til at eje Frugterne af sit Arbejde, Ret til at arbejde, til at udvikle sig, til at bruge sine Evner, som man bedst forstaar, uden at Staten blander sig deri paa anden Maade end ved en beskyttende Virksomhed, det er Frihed. Den største Ros for Nutidsmennesket er at være *facil*, ikke at støde an. For at gøre sig værdig til en af de talrige Almisser, der staar som normal Levevis her i Landet, maa man helst gøre sig saa ringe og usselig som mulig. Det politiske Liv har undergravet den sunde Stolthed og Selvstændighed og indtørret Kilderne til spontane Kærlighedsytringer og frie originale Indsatser. Initiativ og frisk Oprindelighed kues. Man fornædler Godgøreheden, naar man gør den til en Pligt og Tvangssag i Stedet for frivillig. Man fornædler baade Giver og Modtager.

En fribaaren Menneskehed.

Retsmoralen vil befri Menneskene for denne Mare. Ligesom Nietzsche har den et *Overmenneske* for Øje. Men dette Overmenneske optræder ikke i Rovdyrham; det er det ranke, ansvarsbevidste Menneske; Mennesket, der staar paa sin egen Grund, men ogsaa respekterer andres og er frit i Valget af sine Opgaver — det Menneske, som den gamle blindede Faust saa for sit indre Blik ved Slutningen af sit Liv!

Ja, det er Livets Lov i Sammendrag,
Al Visdoms Sum i kortest Udtryk givet:
Kun den fortjener Frihed sig og Livet,
som vinder dem i Kampen paany hver Dag.

.....

Jeg aabner Millioner Plads at bygge
i virksom Frihed, ej i Sløvhed trygge.

.....

Paa Friheds Jord et Folk, som virker frit,
At dog et saadant Syn engang blev mit!

Selv om disse Ord ikke har direkte politisk Sigt — eet kan vi være enige om: det er ikke det kommunistiske Ideal, der her foresvæver Faust. Snarere tror jeg, at den i Aften tegnede Samfundsorden har Lov til at se en Forbundsfølge i Goethes mægtige Personlighed, naar vi kæmper for en fribaaren Menneskehed. Thi er der noget, vi drømmer os, saa er det at aabne Millionerne Plads til at bygge »i virksom Frihed, ej i Sløvhed trygge«.

Severin Christensen.

4. Begrænsning af Statens Opgaver til de naturlige Fællesopgaver, herunder bl. a.:
 - a. Hævdelse af Danmarks Selvstændighed ved dertil egnede Midler, idet et ydre Retsværn bygges paa frivillig Tjeneste og indrettes under Hensyntagen til Bestræbelserne for at skabe en international Retsorden, baseret paa Voldgift i Stedet for Krig.
 - b. Et redeligt Pengevæsen, der sikrer Nationalbankens Sedler en konstant Købekraft.
 - c. Et Skolevæsen, der sikrer Børnene en forsvarlig Undervisning og stiller private og offentlige Skoler lige med Hensyn til offentlige Tilskud.
 - d. En Sociallovgivning, der sikrer den, som uden egen Skyld er i Nød, menneskeværdige økonomiske Kaar uden Tab af borgerlige Rettigheder.

RETSFORBUNDETS LANDSSEKRETARIAT,

Christiansborg, København K.

giver gerne Oplysninger, sender Litteratur og modtager Indmeldelser.

Oplysninger faas ligeledes fra:

Bøger og pjecer.

Oplysninger om Retsforbundet fås endvidere fra:

<i>Severin Christensen</i> : Retsstaten. 216 s., heftet kr. 6,75, indb.	Kr. 8,25
<i>Henry George</i> : Beskyttelse eller frihandel, 208 s.	» 6,75
<i>Henry George</i> : Fremskridt og fattigdom. 320 s.	» 7,50
<i>C. Lambek</i> : Socialisme eller Retsstat, 116 s....	» 2,00
<i>Jacob E. Lange</i> : Socialøkonomi, 196 s.	» 5,85
<i>Oluf Pedersen</i> : Fuld grundskyld i Danmark, 80 s.	» 2,00
<i>C. N. Starcke</i> : Den sociale uro og den evige fred. 128 s.	» 4,50
Arbejderkredsen: Du må gøre noget. 16 s....	» 0,50
<i>Severin Christensen</i> : Retsstaten (Radiofore- drag) 24 s.	» 0,50
<i>Axel Dam</i> : Retsmoralen i det offentlige liv, 16 s.	» 0,35
<i>Otto E. Helms</i> : Fremtidens land, 48 s.	» 0,75
10 stk. kr. 6,00	
<i>Chr. Norlev</i> : Arbejdets frigørelse, 32 s.	» 0,20
<i>Chr. Norlev</i> : Den store fejl i dansk samfunds- økonomi, 8 s.	» 0,05
Om Retsforbundets program, 4 s.	» 0,05
<i>Oluf Pedersen</i> : Fattigmands ret, 32 s.	» 0,50
100 stk. kr. 30,00	
<i>Oluf Pedersen</i> : Kan grundskylden dække. 20 s.	» 0,50
<i>H. V. Petersen</i> : Det bliver ikke bedre, før... 8 s.	» 0,15
<i>M. Schlamowitz</i> : Restriktioner eller genopbyg- ning, 24 s., ill.	» 1,00
<i>Povl Skadegård</i> : Et moralsk parti, 16 s.	» 0,25
<i>V. Starcke</i> : Folket og retfærdigheden, 64 s., ill.	» 1,50
10 stk. kr. 7,50	
<i>Mads Sig Steffensen</i> : Frihedens vej 16 s.....	» 0,35
10 stk. 2,50	
<i>Knud Tholstrup</i> : Lige erhvervsmuligheder, 16 s.	» 0,25

Rekvireres fra sekretariatet. Den nemmeste og billigste måde er at indsende beløbet + porto på giro 30,206, Danmarks Retsforbund, Helsingør, og notere bestillingen bag på girokuponen.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk